

## Læreplan i norsk for elever med samisk som

### **førstespråk**

Dette er en nordsamisk oversettelse av den fastsatte læreplanteksten.  
Læreplanen er fastsatt på dárogiella.

Máhttodepartemeanta mearridan láhkaásahussan 15.11.2019  
Máhttodepartemeanta mearridan eksámenortnega 29.06.2020

Gusto 01.08.2020 rájes

## Fága birra

### Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Dárogiella ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan galgá váikkuhit ohppiid oahppohábmemei ja dasa ahte sii ovdánahttet guovttegielatvuoda ja odjot iežaset identitehtii mánggakultuvrralaš servodagas. Dárogiella oahppoplána ohppiide geain lean sámegiella vuosttašgiellan ferte geahččat oktilaččat sámegiella vuosttašgiellan oahppoplánain. Iežaset kultuvrralaš duogáža vuodul galget oahppit fága bokte oahpásmuvvat norgga kultuvrra teavsttaide, šáŋŋeriidda ja gielalaš girjáivuhit. Dárogiella ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan-fága bokte galget oahppit ovdánahttit giela gulahallat ja ovtasdoaimmat earáiguin dárogillii, ja sii galget ráhkkanahittojuvvot searvat demokrátalaš proseassaide. Fága galgá ráhkkanahittojuvvot bargoeallimei mii gáibida mánggabehat gelbbolašvuoda čállimis, lohkamis ja njálmmálaš gulahallamis.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuodu. Dárogiella ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan galgá addit ohppiide áddejumi rikkes ja girjás giella- ja kulturárbbis Norggas, muhto galgá seammás čielgasit váldit vuolggasaji ohppiid iežaset duogážis ja kultuvrras. Dát hábme oktasaš referánsarámmaid seammás go dat addá saji iešguđet perspektiivvaide, ovdanbuktinvugiide ja ideaide. Bargadettiin fágain galget oahppit šaddat oadjebas dárogiel giellageavaheaddjin, ja sii galget šaddat dihtomielalážžan iežaset gielalaš ja kultuvrralaš identitehtii fáttmasteaddji ja girjás searvevuodas. Oahppit galget nannet iežaset kritihkalaš jurddašan- ja demokrátalaš searvadáidduid dan bokte ahte besset kritihkalaččat suokkardit teavsttaid ja oahppat giela váikkuhanfámu birra. Dárogiella ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan galgá addit ohppiide girjjálaš vásáhusaid ja vejolašvuodaid ovdanbuktin iežaset kreatiivvalaččat ja hábmejeaddji láhkai. Čáppagirjjálašvuoda ja áššeprosa lohkan galgá addit ohppiide vejolašvuoda reflekteret guovddáš árvvuid ja morálalaš áššiid birra ja váikkuhit dasa ahte oahppit árvvusatnet olmmošárvvu ja luondu.

### Guovddášelemeanttat

#### Teaksta konteavsttas

Oahppit galget lohkat teavsttaid vai besset vásihit, beroštit, imaštallat, oahppat ja áddet olbmuid jurdagiid ja eallineavttuid. Oahppit galget vásihit ahte iežas duogáš ja sámi kultuvra deattuhuvvo teakstabargguiguin. Dárogiella ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan vuodđuduvvo viiddiduvvon teakstadoahpagii. Dát mearkkaša ahte oahppit galget lohkat ja vásihit teavsttaid mat kombinerejit iešguđetlágan ovdanbuktinvugiid. Sii galget suokkardit ja reflekteret čáppagirjjálašvuoda ja áššeprosa mii lea

čállojuvvon dárogillii, ja teavsttain mat leat jorgaluvvon sámezielas eará gielaide. Oahppit galget lohkat muhtun teavsttaid dan gillii mas sis ii leat oahpahus. Teavsttaid sáhtta čatnat sihke kulturhistorjjálaš kontekstii ja ohppiid iežaset dálááigái ja kulturduogáži.

### Kritihkalaš lahkoneapmi tekstii

Oahppit galget máhttit kritihkalaččat reflekteret makkár váikkuhanfápmu ja jáhkehahttivuohta teavsttain lea. Sii galget máhttit geavahit gielalaš, teavsttalaš ja retorihkalaš váikkuhangaskaomiid ulbmillaččat iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttain. Sii galget čájehit digitála árvvoštallannávccaid ja láhttet ehtalaččat ja olmmošlaččat gulahaladettiin earáiguin.

### Njálmmálaš gulahallan

Oahppit galget háhkat gálggaid mat gáibiduvvojit guovttegielat servodagas guldalettiin, áddedettiin ja beasadettiin hállat dárogieला iešguđetlágan gulahallandilálašvuođain. Sii galget ovdanbuktit, mitalit ja digaštallat heivvolaččat, sihke spontána ja plánejuvvon, olbmuid ovddabealde digitála resurssaiguin.

### Čálalaš teakstaráhkadeapmi

Oahppit galget vásihit čállinoahpahusa jierpmálažžan. Sii galget máhttit čállit teavsttaid dárogillii iešguđet šáŋŋeriin ja iešguđet ulbmiliidda, ja sii galget máhttit čállit teavsttaid kombineredettiin čállaga eará ovdanbuktinvugiiguin. Dasto sii galget máhttit árvvoštallat earáid teavsttaid ja gieđahallat iežaset teavsttaid máhcahemiid vuođu.

### Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan

Oahppit galget suokkardit ja buohtastahttit sámejieला ja dárogieला struktuvrralaš ja kommunikatiiva beliid. Dán máhttu sii galget geavahit vuođuđun hálddašit ásahuvvon norpmaid dárogielas ja šaddat oadjebas giellageavaheaddjin iešguđet oktavuodain. Dađistaga sii galget maddái máhttit suokkardit gieला ja geahččaladdat dan.

### Gielalaš girjáivuohta Norggas ja Sámis

Oahppit galget vásihit máŋggagielalašvuođa riggodahkan ja vejolašvuohtan. Sis galgá leat máhttu dálá gielladili birra Norggas ja Sámis ja suokkardit dan historjjálaš duogáža. Oahppit galget áddet gieला, kultuvrra ja identitehta oktavuodá ja áddet iežaset ja earáid gielalaš dilálašvuođa.

## Fágaidrasttideaddji fáttát

### Álbmotdearvvasvuohka ja eallimis birgen

Dárogielas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan lea álbmotdearvvasvuohka ja eallimis birget fágaidrasttildeaddji fáttás sáhka das ahte oahppit galget ovdánahttit positiivvalaš iešgova ja oadjebas identitehta mánggagielalažžan. Ságastallamiin ja digaštallamiin galget oahppit reflekteret mo sii oidnet iežaset oassin stuorát eamiálbmotsearvevuohkas. Fága bokte galget oahppit ovdánahttit gelbbolašvuohka ovdanbuktit iežaset čálalaččat ja njálmmálaččat dárogillii. Dat addá sidjiide vuohka máhttit ovdanbuktit iežaset dovdduid, vásáhusaid ja oaiviliid stuorraservodagas. Fága galgá addit ohppiide vásáhusaid mat sáhttet sihke duođaštit ja hástalit sin iešgova ja nu váikkuhit identitehtaovdánahttimii ja eallimis birgemii.

### Demokratiija ja mielborgárvuohka

Dárogielas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan galgá demokratiija ja mielborgárvuohka fágaidrasttildeaddji fáttás ovdánahttit ohppiid njálmmálaš ja čálalaš retorihkalaš gálggaid dárogielas vai sáhttet ovdanbuktit iežaset jurdagiid ja oaiviliid ja searvat aktiivvalaččat sihke sámi ja norgga servodagaide. Dárogielas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan barget oahppit kritihkalaččat teavsttaiguin ja cealkámušaiguin ja ohppet gieđahallat digaštallamiid reflekšuvnna, dialoga ja digaštallama bokte. Čáppagirjjálašvuohka ja áššeprosa lohkan addá ohppiide áddejumi eará olbmuid eallindilálašvuohka ja hástalusaid birra. Dát sáhtta váikkuhit dasa ahte oahppit áddegohtet ja árvvusatnigohtet eará olbmuid oaiviliid ja perspektiivvaid, ja dat sáhtta addit vuohka konstruktiva ovttasdoaimmii.

### Guoddevaš ovdáneapmi

Dárogielas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan guoddevaš ovdáneami fágaidrasttildeaddji fáttás galget oahppit ovdánahttit máhtu mo teavsttat govvidit luonddu, birrasa ja eallineavttuid, báikkálaččat ja globálalaččat. Kritihkalaš barggu bokte teavsttaiguin, ságastallamiin ja digaštallamiin veahkeha fága ohppiid reflekteret mo sáhtta nannet ja seailuhit sámi kultuvrra. Go deaivvada fága teakstagirjái vuohkain, lohka kritihkalaččat ja searvá dialogaide, de galget oahppit áddegohtet servodaga vuohkádilemmaid ja ovdánandovdomearkkaid.

## Vuohkagálggat

### Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat dárogielas-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, leat máhttit ovttasdoaimmat earáiguin guldaleami, muitaleami ja ságastallama bokte. Dat mearkkaša geavahit retorihkalaš gálggaid ja

ovdanbuktit iežas heivvolaččat iešguđet spontána ja ráhkkanan gulahallandilálašvuođain, dása gullá maiddái máhttit plánet ja ovdanbuktit iešguđetlágan njálmmálaš ovdanbuktimiid mat leat heivehuvvon vuostáiváldiide. Dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, lea erenoamáš ovddasvástádus ovdánahttit njálmmálaš gálggaid dárogielas. Njálmmálaš gálggaid ovdánahttimis lea sáhka hálddašit dárogiela giellajienaid ja vuolgá máhttimis geavahit giela muitalit árgabeaivásáhusaid birra dasa ahte máhttit ovdanbuktit iežas rikkes sátneriggodagain kompleaksa fágalaš fáttáid birra.

## Máhttit čállit

Máhttit čállit dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, lea máhttit ovdanbuktit iežas čáppagirjjálaš ja áššeprosálaš šánjeriin ja máhttit plánet, hábmet ja gieđahallat teavsttaid. Dat mearkkaša hálddašit čállinstrategiijaid, riehtačállima ja teakstahuksehusa. Čállit lea maiddái vuohki ovdánahttit ja struktureret jurdagiid ja metoda oahppat. Dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, lea erenoamáš ovddasvástádus dárogiela čállinmáhtu oahpahasas. Čállinmáhtu ovdánahttin dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, vuolgá oahppamis jienaid ja bustávaid mat leat earáláganat dárogielas, dasa ahte plánet, ráhkadit ja gieđahallat teavsttaid iešguđetlágan šánjeriin ja mat leat heivehuvvon ulbmilii, gaskkustanvuohkái ja vuostáiváldái. Čállin dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, mearkkaša ovdanbuktit iežas riggásat ahte riggásat sátneriggodagain ja gielalaš sihkkarvuođain dárogillii.

## Máhttit lohkat

Máhttit lohkat dárogiella-fágas ohppiide geain sámegiella vuosttašgiellan, mearkkaša máhttit lohkat sihke báhpáris ja digitálalaččat. Dat mearkkaša máhttit lohkat čáppagirjjálašvuođa ja áššeprosa, hálddašit lohkanstrategiijaid mat leat heivehuvvon lohkanulbmilii ja máhttit kritihkalaččat árvoštallat teavsttaid. Dasto dat mearkkaša lohkat ovtastuvvon teavsttaid main sáhttet leat čála, govat, tevnnegat, logut ja eará ovdanbuktinuogit. Dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, lea erenoamáš ovddasvástádus dárogiela lohkanmáhtu oahpahasas. Lohkanmáhtu ovdánahttimis dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, lea sáhka sirdit dekodengálggaid vuosttašgielas, ja vuolgá máhttimis lohkat sániid, cealkagiid ja oanehis teavsttaid dasa ahte máhttit lohkat, dulkot ja reflekteret eanet kompleaksa teavsttaid iešguđet šánjeriin ja iešguđet ulbmiliidda.

## Digitála gálggat

Digitála gálggat dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, leat máhttit ohcat, árvoštallat ja geavahit digitála gállduid teakstabargguin. Dat mearkkaša geavahit digitála resurssaid kreatiivvalaččat

ráhkadit ovtastuvvon teavsttaid ja ovdánahttit kritihkalaš ja ehtalaš dihtomielalašvuođa govvet iežas ja earáid digitálalaččat. Digitála gálggaid ovdánahttin dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, vuolgá ráhkadeames álkes ovtastuvvon teavsttaid dasa ahte plánet, ráhkadit ja redigeret ovtastuvvon teavsttaid dan máhtu vuodul mo iešguđetlágan ovdanbuktinvuogit doibmet ovttas. Ovdánahttin mearkaša maiddái čájehit eanet ahte eanet iešheanalášvuođa ja árvvoštallannávccaid digitála gálduid válljejumis ja geavaheamis.

## Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

### Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 2. ceahkki

#### Gealbomihttomearit 2. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit teavsttaid norgga ja sámi girjjálašvuodas ja ovdanbuktit teakstavásáhusaid kreatiivvalaččat
- lohkat njuovžilvuodain ja áddejumiin
- bargat kreatiivvalaččat riimmain, ritmmain ja stávvaliiguin
- kombineret teavsttaid ja njálmmálaš ovdanbuktinvugiid stoahkkás ja suokkardeaddji láhkai ovttas earáiguin
- geavahit muhtun lohkan- ja čállinstrategiijaid barggadettiin dárogielain
- geavahit sátneriggodaga mii gokčá beaivválaš dilálašvuodaid
- čállit cealkagiid dárogillii stuorra ja smávva bustávaiguin ja čuoggáiguin, gažaldatmearkaiguin ja čuorvvasmearkaiguin go čállá gieđain ja boallobevddiin
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja buktit oaiviliid eavttuid vuodul
- ságastallat dárogiela ja sámegiela giellajienaid ja bustávaid birra ja buohtastahttit daid
- ságastallat iežas guovttegielatvuođa birra ja mo dárogiela ja sámegiella geavahuvvojit iežas árgabeaivvis

#### Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, 1. ja 2. ceahkis go sii besset suokkardit ja stoahkat gielain, ja go servet ságastallamiidda iežaset máŋggagielatvuođa ja árgabeaivvi birra. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maiddái gelbbolašvuođa go lohket ja čállet bustávaid, sániid ja dađistaga oanehis teavsttaid dárogillii.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset lihkadit, stoahkat ja suokkardit, imaštallat ja geavahit iežaset áiccuid. Dasto oahpaheaddji galgá lámhčit oahpahusa nu ahte oahppit buohtastahttet dárogiela sámegielain. Oahppit galget beassat geahččaladdat dárogiela hállat ja čállit, ja sii galget beassat vásihit ahte geahččaladdat ja meaddit lea oassi oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat muitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadiid viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkan-, čállin- ja njálmmálaš gálggaid.

## Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 4. ceahkki

### Gealbomihttomearit 4. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit ja lohkat teavsttaid norgga ja sámii girjjálašvuodas dárogillii ja ságastallat sisdoalu birra
- suokkardit teavsttaid sámii ja norgga muitalanárbevierus ja reflekteret daid sisdoalu birra
- ovdanbuktit teakstavásáhusaid hutkás vugiiguin
- kombineret iešguđet ovdanbuktinvuogiid iežas teakstaráhkadeamis
- ohcat dieđuid digitála gálduin ja geavahit dieđuid iežas teavsttain
- geavahit lohkan- ja čállinstrategiijaid iešguđet ulbmiliidda
- guldalit earáid ja ovdanbuktit iežas oaiviliid ságastallamiin ja digaštallamiin
- válddahit ja muitalit njálmmálaččat ja čálalaččat
- geavahit dárkilis sátneriggodaga mii gokčá árgabeaidilálašvuodaid
- geavahit máhtu ovttalárganvuodaid ja erohusaid birra sámegiela ja dárogiella giellajienain ja sátnesojaheamis iežas čállimis
- suokkardit sániid ja cealkagiid ja geavahit daid hutkás vugiiguin
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja ovdánahttit iežas teavsttaid earáid eavttuid ja oaiviliid vuodul
- suokkardit ja reflekteret iežas mánggagielalášvuoda ja giellagirjái vuoda lagašbirrasis

### Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, 3. ja 4. ceahkis go sii besset suokkardit, geahččaladdat ja gieđahallat giela ja teavstta, ja go čilgejit, ságastallet ja muitalit mánggagielatvuoda ja árgabeaivvi birra. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maidái gelbbolašvuoda go lohket, gieđahallet ja

reflekterejit teavsttaid, ja go sii besset plánet ja hábmet iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja árvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte diktit ohppiid imaštallat ja geahččaladdat oahpes ja ođđa dilálašvuodain main ulbmil lea oahppat dárogielas. Dasto oahpaheaddji galgá láchčit oahpahusa nu ahte oahppit ovdánahttet gielalaš ja fágalaš gelbbolašvuoda praktihkalaš bargguid, ságastallamiid ja oahppanstrategiijaid geavaheami bokte. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiela. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit viidásit njálmmálaš ja čálalaš gálggaid fágas.

## Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 7. ceahkki

### Gealbomihttomearit 7. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat lyrihka, noveallaid, fágateavsttaid ja eará čáppagirjjálašvuoda ja áššeprosa dárogielas ja sáme gielas ja reflekteret maid teavsttat mearkkašit oahppái
- buohtastahttit mitalanvugiid ja ulbmila norgga ja sámi mitalanárbevierus
- guldalit ja lohkat oanehat teavsttaid dan gillii mas oahppi ii oaččo oahpahusa ja ságastallat sisdoalu birra
- välljet heivvolaš gállduid ja almmuhit gállduid iežas teavsttain
- guldalit earáid ja vuodustit iežas oaiviliid digaštallamiin
- geavahit dárkilis sátneriggodaga ságastallamiin fágalaš fáttáid birra
- juohkit dieđuid ja mitalit njálmmálaččat ja čálalaččat
- hábmet teavsttaid kombineredettiin iešguđetlágan ovdanbuktinvugiid
- välljet ja geavahit relevánta lohkan- ja čállinstrategiijaid barggadettiin fágain
- suokkardit muhtun gielalaš váikkuhangaskaomiid geavaheami ja geahččaladdat daid iežas teavsttain
- geavahit teakstačatnama ja muhtun guovddáš njuolggadusaid sátnesojaheamis, riektáčállimis, mearkabidjamis ja cealkkaráhkadusas iežas teavsttain
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja ovdánahttit iežas teavsttaid earáid fágalaš eavttuid ja oaiviliid vuodul
- suokkardit ja reflekteret giela ja giellageavaheami iešguđet dilálašvuodain
- suokkardit giela ja identitehta oktavuoda ja reflekteret dan birra



## Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, 5., 6. ja 7. ceahkis go sii besset suokkardit, guorahallat ja geahččaladdat giela ja teavstta, ja go sii juhket dieđuid, mitalit ja digaštallet fágagielain ja heivvolaš giellageavahemiin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maiddái gelbbolašvuoda go lohket sámi ja norgga girjjálašvuoda teavsttaid, buohtastahttet daid ja reflekterejit teavsttaid birra norgga ja sámi girjjálašvuodas, ja go sii hábmejit iešguđetlágan teavsttaid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset bargat kreatiivvalaččat, ja ahte sii besset bargat iešguđetlágan oahppanstrategiijaiguin, praktihkalaš bargguin, ságastallamiiguin ja digaštallamiiguin. Oahpaheaddji galgá maiddái láchčit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit fágalaš eavttuid buoridit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid, ja váikkuhit earáid oahppamii. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogielas, ja oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadiid viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit viidásit iežaset gelbbolašvuoda dárogielas.

## Gealbomihttomearit ja árvoštallan 10. ceahkki

### Gealbomihttomearit 10. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat norgga ja sámi čáppagirjjálašvuoda ja áššeprosa ja girjegillii ja ođđadárogillii ja reflekteret sisadoalu, šáŋŋerdovdomearkkaid ja gaskaomiid birra
- suokkardit ja reflekteret mo eamiálbmogat govviduvvojit iešguđet mediain
- ovdanbuktit teakstavásáhusaid hutkás vugiiguin
- dovdat ja čilget retorihkalaš appellašuvdnahámiid njálmmálaš ja čálalaš teavsttain
- kritihkalaččat geavahit gálduid, merket sitáhtaid ja čujuhit gálduide rehálaš vugiin láchkai iežas teavsttain
- guldalit earáid, čuoovolit oaiviliid ja ákkastallat áššálaččat ságastallamiin ja digaštallamiin
- geavahit funkšuvnnalaš sátneriggodaga ja fágagiela fágalaš ságastallamiin, digaštallamiin ja čálalaš ja njálmmálaš ovdanbuktimiin

- juohkit dieđuid, mitalit, ákkastallat ja reflekteret iešguđetlágan njálmálaš ja čálalaš šánjeriin ja iešguđetlágan ulbmiliidda, mat leat heivehuvvon vuostáiváldái ja gaskkustanvuohkái
- čállit teavsttaid main lea čielga struktuvra ja teakstačatnan ja geavahit sátnesojaheami, riehtačállima ja mearkabidjama guovddáš njuolggadusaid iežas teavsttain
- geavahit fágagiela válddahit hámiid, cealkkaráhkadusa ja riehtačállima dehálaš dovdomearkkaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja čállinstrategiijaid iešguđet ulbmiliidda
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja ovdánahttit iežas teavsttaid gielalaš ja fágalaš eavttuid ja oaiviliid vuodul
- čilget gielalaš váikkuhangaskaomiid iešguđetlágan teavsttain ja geahččaladdat daid iežas teavsttain
- ráhkadit ovtastuvvon teavsttaid ja vuoduštit ovdanbuktinhámiid válljema
- suokkardit gielalaš girjáivuoda Norggas ja Sámis ja reflekteret iežas ja earáid gielladili birra

## Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan, 8., 9. ja 10. ceahkis go sii lohket iešguđetlágan šánjeriid iešguđetlágan ulbmiliidda girjegillii ja odđadárogillii, ja go sii kritihkalaččat reflekterejit teavsttaid birra. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maidái gelbbolašvuoda go sii geavahit fágagiela ságastallamiin ja ovdanbuktimiin, ja go sii plánejit, hábmejit ja čállet heivvolaš giellageavahemiin. Dasto oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda go besset reflekteret ja árvvoštallat iežaset ja earáid teavsttaid, ja go viidasit ovdánahttet iežaset teavsttaid.

Oahpaheaddji galgá diktít ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset suokkardit, guorahallat ja geahččaladdat gielain, gaskaomiiguin ja teavsttaiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan, ja sii galget beassat geahččaladdat vai ohppet. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidasit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit giedahallat iežaset teavsttaid ja viidasit ovddidit njálmálaš ja čálalaš gálggaid fágas.

## Oppalaš árvvoštallan

Oppalašarvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan, go oahpahus

loahpahuvo maŋŋá 10. ceahki. Oahpaheaddji galgá plánet ja láchit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láchkai mii fáttmasta áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašemi iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni njálmmálaš dárogielas gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi lea čájehan fágalaš njálmmálaš gulahallandilálašvuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni čálalaš dárogielas gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi lea čájehan muhtun oanehat ja guhkit čálalaš teavsttain iešguđetlágan šáŋŋeriin ja iešguđetlágan ulbmiliidda.

## **Gealbomihttomearit Jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmat**

### **Gealbomihttomearit maŋŋá Jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmaid**

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat, analyseret ja dulkot ođđasat norgga ja sámi čáppagirjjálašvuoda girjegillii ja ođđadárogillii ja eará gielain jorgaluvvon hámis
- reflekteret mo teavsttat govvidit iešguđetlágan kultuvrraid deaivvademiid
- čilget retorihkalaš appellašuvdnavigiid ja gielalaš váikkuhangaskaomiid geavaheami birra áššeprosateavsttain ja reflekteret daid birra
- guldalit earáid ákkastallama ja doalvut digaštallama ovddos guvlui geavahettiin retorihkalaš appellašuvdnahámiid
- geavahit iešguđetlágan gálduid kritihkalaččat ja almmuhit gálduid rehálaččat
- gulahallat čielgasit ja áddehahtti láchkai njálmmálaččat ja čálalaččat fidnorelevánta šáŋŋeriin
- geavahit áššáiguoskevaš fágaterminologijja čilget, ovdanbuktit ja duođaštít fágalaš fáttáid ja bargoproseassaid iežas oahppoprográmmas
- orienteret iežas fidnofágalaš suorggi fágagirjjálašvuoda ja ohcat, árvvoštallat ja kombineret áššáiguoskevaš dieđuid
- kombineret váikkuhangaskaomiid ja ovdanbuktinguviid kreatiivvalaččat iežas teakstaráhkadeamis
- árvvoštallat ja gieđahallat iežas teavsttaid fágalaš eavttuid, máhcahemiid ja giella- ja teakstamáhtu vuodul
- čállit teavsttaid main lea buorre struktuvra ja teakstačatnan ja heivvolaš sátneriggodat ja hálddašit sátnesojaheami, riehtačállima ja mearkabidjama guovddáš njuolggadusaid
- buohtastahttit dárogiela ja ovttá dahje eanet sámegeielaid dovddamearkkaid ja čájehit mo gielalaš deaivvadeamit sáhttet rievdatit giela

## Dadistaga árvoštallan

Dadistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, Jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmain go sii lohket ja reflekterejit norgga ja sámi girjjálašvuoda teavsttaid. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maidái gelbbolašvuoda go ovdanbuktet iežaset čielgasit ja áddehahtti láhkai, geavahit fágagiela, ja go sii suokkardit fágalaš fáttáid kritihkalaš gáldogeavahemiin ja ovdanbuktet dan njálmmálaš ja čálalaš teavsttain main lea struktuvra ja čielggasvuohta. Dasto oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda go geavahit máhtu giela birra vuogádahkan suokkardit ja buohtastahttit gielaid, ja go kritihkalaččat reflekterejit iežaset ja earáid njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset fuomášit ja suokkardit iehčanassii ja ovttas earáiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit viidásit njálmmálaš ja čálalaš gálggaid fágas.

## Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, go oahpahuš loahpahušvu maŋŋá Jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmain. Oahpaheaddji galgá plánet ja lámčit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láhkai mii fáttmasta áddejumi, reflekšuvvna ja kritihkalaš jurddašemi iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat ovtta árvosáni dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, JO2 fidnofágalaš oahppoprográmmaid maŋŋá main njálmmálaš ja čálalaš gelbbolašvuohta deattuhuvvo seamma olu. Árvosátni galgá biddjot gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi lea čájehan go oahppi lea ovdanbuktán fágalaš sisdoalu njálmmálaččat ja muhtun oanehat ja guhkit čálalaš oahppiteavsttain iešguđetlágan šáŋŋeriin ja iešguđetlágan ulbmiliidda.

## **Gealbomihttomearit ja árvoštallan Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmma**

Gealbomihttomearit ja árvoštallan Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmma maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat, analyseret ja dulkot ođđasat norgga ja sámi čáppagirjjálašvuoda girjegillii ja ođđadárogillii ja eará gielain jorgaluvvon hámis
- reflekteret mo ođđasat teavsttat govvidit iešguđetlágan kultuvrraid deaivvadeamiid
- čilget retorihkalaš appellašuvdnavigiid ja gielalaš váikkuhangaskaomiid geavaheami birra áššeprosateavsttain ja reflekteret daid birra
- guldalit earáid ákkastallama ja doalvut digaštallama ovddos guvlui geavahettiin retorihkalaš appellašuvdnahámiid
- geavahit iešguđetlágan gálduid kritihkalaččat ja almmuhit gálduid rehálaččat
- čilget ja digaštallat dárogielfágalaš dahje fágaidrasttildeaddji fáttáid njálmmálaččat
- čállit fágaartihkkaliid mat čilgejit ja ságaškušset dárogielfágalaš dahje fágaidrasttildeaddji fáttáid
- suokkardit cealkkaráhkadusa erohusaid sáme gielas ja dárogielas ja geavahit dán máhtu iežas čállimis
- kombineret váikkuhangaskaomiid ja ovdanbuktinvugiid kreatiivvalaččat iežas teakstaráhkadeamis
- árvvoštallat ja giedeahallat iežas teavsttaid fágalaš eavttuid, máhcahemiid ja giella- ja teakstamáhtu vuodul
- buohtastahttit dárogiela ja ovtta dahje eanet sáme gielaidda dovddamearkkaid ja čájehit mo gielalaš deaivvadeamiid sáhttet rievdatit giela
- čállit teavsttaid main lea buorre struktuvra ja teakstačatnan ja heivvolaš sátneriggodat ja hálddašit sátnesojaheami, riektáčállima ja mearkabidjama guovddáš njuolggadusaid

## Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sáme giella vuosttašgiellan, Jo1 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmas go sii lohket ja reflekterejit teavsttaid norgga ja sámi girjjálašvuodas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maiddá gelbbolašvuoda go sii suokkardit fágalaš fáttáid kritihkalaš gáldogeavahemiin ja ovdanbuktet dan njálmmálaš ja čálalaš teavsttain heivvolaš gielain ja struktuvrrain mii lea heivehuvvon šáŋŋerii ja ulbmilii. Dasto oahppit ovdánahttet gelbbolašvuoda go geavahit máhtu giela birra vuogádahkan suokkardit ja buohtastahttit gielaidda, ja go kritihkalaččat reflekterejit iežasat ja earáid njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset fuomášit ja suokkardit iehčanassii ja ovttas earáiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiella-fágas ohppiide geain lea sáme giella

vuosttašgiellan. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit viidásit njálmmálaš ja čálalaš gálggaid fágas.

## **Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo2 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat**

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo2 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat muhtun jorgaluvvon dološdárogiela teavsttaid ja buhtastahttit daid ođđasat áiggi teavsttaiguin
- lohkat ja reflekteret muhtun teavsttaid 1500-logu rájes gitta 1850-logu rádjai kulturhistorjjálaš konteavsttas ja árvvoštallat leat go dat áigeguovdilát dál
- suokkardit mo nátionálaromantihka teavsttat govvidit olbmo, luonddu ja servodaga, ja buhtastahttit daid sámi ja norgga čáppagirjjálašvuoda ođđasat áiggi teavsttaiguin
- reflekteret áššeprosateavsttaid birra ja čilget retorihkalaš dilálašvuoda mas leat čuožžilan
- čállit fágaartihkkaliid mat čilgejit ja ságaškuššet teavsttaid konteavsttas
- geavahit fágamáhtu ja retorihkalaš gálggaid digaštallamiin ja ovdanbuktimiin
- geavahit máhcahemiid ja máhtu giela, teavstta ja šánjeriid birra ovdánahttit iežas teavsttaid
- suokkardit gielladili ja giellapolitihka Norggas ja Sámis dál ja čilget historjjálaš duogáža

### **Dađistaga árvvoštallan**

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan, Jo2 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmas go sii dulkojit teavsttaid konteavsttas ja buhtastahttet norgga ja sámi, boarrásat ja ođđasat teavsttaid iešguđetlágan mediain ja šánjeriin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maidái gelbbolašvuoda go sii besset geavahit fágalaš eavttuid, máhcahemiid earáin ja giellamáhtu vuogádahkan giedahallat iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset ráhkadit iežaset čuolmmaid ja

besset geahččaladdat fágas. Oahpaheaddji galgá láchčit oahpahusa nu ahte oahppit ovdánahttet gillilvuođa stuorát bargguide, juogo guhkit teavsttaid lohkamis dahje suokkardeaddji barggus fágalaš čuolmmaiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuođa vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit viidásit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

## **Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat**

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- analyseret ja dulkot norgga ja sámi čáppagirjjálašvuođa ja áššeprosa ođđadárogillii ja girjegillii 1850-logu rájes gitta dáláži ja reflekteret teavsttaid birra kulturhistorjjálaš konteavstta ja iežas dáláiggi vuodul
- suokkardit ja reflekteret mo realisttalaš ja modernisttalaš árbevieru teavsttat govvidit olbmo, luondu ja servodaga
- čállit girjjálaš dulkomiid ja buohtastahttimiid
- analyseret ovtastuvvon teavsttaid ovdanbuktinvugiid iešguđetlágan mediain ja árvvoštallat daid ovttasdoaimama
- geavahit fágamáhtu ja dárkilis fágagiela suokkardeaddji ságastallamiin, digaštallamiin ja njálmmálaš ovdanbuktimiin dárogielfágalaš fáttáid birra
- čállit áššeprosateavsttaid retorihkalaš analysaid ja dulkomiid
- hálddašit guovddáš čálalaš hápmegáibádusaid dárogielas ja čállit teavsttaid rehálaš gáldogeavahemiin ja dárkilis gielain
- geavahit fágagirjjálašvuođa, kritihkalaččat árvvoštallat gálduid ja čállit fágaartihkkaliid mat čilgejit ja ságaškušset dárogielfágalaš fáttáid
- čilget hállangiela rievdamma Norggas dál ja reflekteret giela, kultuvrra ja identitehta oktavuodáid birra

### **Dađistaga árvvoštallan**

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan, Jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmas go sii analyserejit, dulkojit ja buohtastahttet teavsttaid, ja go sii suokkardit teavsttaid konteavsttaid. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maddái gelbbolašvuođa go geavahit fágagiela iešguđet njálmmálaš ja čálalaš gulahallandilálašvuodáin. Dasto oahppit

čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa go sii ráhkadit oanehat ja guhkit teavsttaid iešguđetlágan šánjeriin iešguđetlágan ulbmiliidda ja vuostáiváldiide, ja go sii hálddašit guovddáš gielalaš hápmenjuolggadusaid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset bargat kreatiivvalaččat ja suokkardeaddji láhkai fágalaš čuolmmaiguin. Oahpaheaddji galgá lámhit oahpahusa nu, ahte oahppit ovdánahttet čálalaš ja njálmmálaš gelbbolašvuođa go besset viidásit ovdánahttit iežaset teavsttaid fágalaš eavttuid ja máhtu vuodul giela ja teavstta birra. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuođa vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid gieđahallat ja viidásit ovdánahttit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

## Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan, go oahpahus loahpahuvo maŋŋá Jo3 studerenráhkkanahhti oahppoprográmma. Oahpaheaddji galgá plánet ja lámhit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuođa iešguđet lámkai mii fáttmasta áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašemi iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni njálmmálaš dárogielas gelbbolašvuođa vuodul maid oahppi lea čájehan iešguđet fágalaš njálmmálaš gulahallandilálašvuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni čálalaš dárogielas gelbbolašvuođa vuodul maid oahppi lea čájehan viidát välljejuvvon čálalaš teavsttain.

## Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo3 oppalaš studerengelbbolašvuođa lasáhus

Gealbomihttomearit maŋŋá Jo3 oppalaš studerengelbbolašvuođa lasáhusa

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat muhtun jorgaluvvon dološdárogiela teavsttaid ja buohtastahttit daid ođđasat áiggi teavsttaiguin
- lohkat ja reflekteret muhtun teavsttaid 1500-logu rájes gitta 1850-logu rádjai kulturhistorjjálaš konteavsttas ja árvvoštallat leat go dat áigeguovdilát dál
- suokkardit mo nátionálaromantihka teavsttat govvidit olbmo, luonddu ja servodaga, ja buohtastahttit daid sámi ja norgga čáppagirjjálašvuođa ođđasat áiggi teavsttaiguin



- reflekteret áššeprosateavsttaid birra ja čilget historjjálaš dilálašvuođa mas leat čuožžilan
- čállit fágaartihkkaliid mat čilgejit ja ságaškušset teavsttaid konteavsttas
- geavahit fágamáhtu ja retorihkalaš gálggaid digaštallamiin ja ovdanbuktimiin
- geavahit máhcahemiid ja máhtu giela, teavstta ja šánjeriid birra ovdánahttit iežas teavsttaid
- suokkardit ja reflekteret gielladili ja giellapolitihka Norggas ja Sámis dál ja čilget historjjálaš duogáža
- analyseret ja dulkot norgga ja sámi čáppagirjjálašvuođa ja áššeprosa ođđadárogillii ja girjegillii 1850-logu rájes gitta dáláži ja reflekteret teavsttaid birra kulturhistorjjálaš konteavstta ja oahppi iežas dálááiggi vuodul
- suokkardit ja reflekteret mo realisttalaš ja modernisttalaš árbevieru teavsttat govvidit olbmoo, luonddu ja servodaga
- čállit girjjálaš dulkomiid ja buohtastahttimiid
- analyseret ovtastuvvon teavsttaid ovdanbuktinvugiid iešguđetlágan mediain ja árvoštallat daid ovtasdoaimama
- geavahit fágamáhtu ja dárkilis fágagiela suokkardeaddji ságastallamiin, digaštallamiin ja njálmmálaš ovdanbuktimiin dárogielfágalaš fáttáid birra
- čállit retorihkalaš analysaid ja dulkomiid áššeteavsttain
- hálddašit guovddáš čálalaš hápmegáibádusaid dárogielas ja čállit teavsttaid rehálaš gáldogeavahemiin ja dárkilis gielain
- geavahit fágagirjjálašvuođa, kritihkalaččat árvoštallat gálduid ja čállit fágaartihkkaliid mat čilgejit ja ságaškušset dárogielfágalaš fáttáid
- čilget hállangiela riev dama Norggas dál ja reflekteret giela, kultuvrra ja identitehta oktavuodaid birra

## Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan, oppalaš studerengelbbolašvuođa lasáhusas – fidnofágalaš oahppoprográmmain go sii analyserejit, dulkokit ja buohtastahttet teavsttaid, suokkardit teavsttaid konteavsttaid ja reflekterejit teavsttaid birra. Oahppit čájehit ja ovdánahttet maidái gelbbolašvuođa go geavahit fágagiela iešguđet njálmmálaš ja čálalaš gulahallandilálašvuodain. Dasto oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa go sii ráhkadit oanehat ja guhkit teavsttaid iešguđetlágan šánjeriin iešguđetlágan ulbmiliidda ja vuostáiváldiide, ja go sii hálddašit guovddáš gielalaš hápmenjuolggadusaid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit besset bargat kreatiivalaččat ja suokkardeaddji láchkai fágalaš čuolmmaiguin. Oahpaheaddji galgá láchčit

oahpahusa nu, ahte oahppit ovdánahttet čálalaš ja njálmmálaš gelbbolašvuoda go besset viidasit ovdánahttit iežaset teavsttaid fágalaš eavttuid ja máhtu vuodul giela ja teavstta birra. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadiit viidasit ovdánahttima birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid giedahallat ja viidasit ovdánahttit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

## Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda dárogiella-fágas ohppiide geain lea sámeigiella vuosttašgiellan maŋŋá Jo3 oppalaš studerengelbbolašvuoda lasáhusa. Oahpaheaddji galgá plánet ja láchcit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láchkai mii fáttmasta áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašeami iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni njálmmálaš dárogielas dan gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi lea čájehan iešguđet fágalaš njálmmálaš gulahallandilálašvuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni čálalaš dárogielas gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi lea čájehan viidát válljejuvvon čálalaš teavsttain.

## Árvvoštallanortnet

### Oppalaš árvvoštallan

10. ceahkki: Oahppis galget leat guokte árvosáni, okta čálalaš dárogielas ja okta njálmmálaš dárogielas.

Jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmat: Oahppis galgá leat okta árvosátni.

Jo3 studerenráhkkanahhti oahppoprográmmat: Oahppis galget leat guokte árvosáni, okta njálmmálaš dárogielas ja okta čálalaš dárogielas.

Jo3 oppalaš studerengelbbolašvuoda lasáhus: Oahppis galget leat guokte árvosáni, okta njálmmálaš dárogielas ja okta čálalaš dárogielas.

### Eksámen ohppiide

10. trinn: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Eksamen skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan også trekkes ut til muntlig eksamen med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Eksamen skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan også trekkes ut til muntlig eksamen med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Vg3 studieforbereende utdanningsprogram: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan i tillegg trekkes ut til muntlig eksamen med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Vg3 påbygging til generell studiekompetanse: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan i tillegg trekkes ut til muntlig eksamen med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

## **Eksámen privatisttaide**

10. trinn: Se gjeldende ordning for grunnskoleopplæring for voksne.

Vg2 yrkesfaglig studieprogram: Privatisten skal opp til skriftlig eksamen. Eksamen skal ha forberedelsesdel. Eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. I tillegg skal privatisten opp til muntlig eksamen. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Vg3 studieforbereende utdanningsprogram: Privatisten skal opp til skriftlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. I tillegg skal privatisten opp til muntlig eksamen. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Vg3 påbygging til generell studiekompetanse: Privatisten skal opp til skriftlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. I tillegg skal privatisten opp til muntlig eksamen. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.